

NOTA BREU

Nonea vesicaria (Boraginaceae) retrobada a Catalunya*Nonea vesicaria* (Boraginaceae) rediscovered in Catalonia

Josep Ignasi Tejedor* & Pere Aymerich**

*Avda. Pere III, 11-13B. 25600 Balaguer.

**C. Barcelona, 29. 08600 Berga.

Autor per a la correspondència: J. I. Tejedor. A/e: jjgnasi9@gmail.com

Rebut: 25.03.2019. Acceptat: 02.04.2019. Publicat: 30.06.2019

Nonea vesicaria (L.) Rchb.

URGELL: Castellserà, camí de Castellserà a Butsènit, al peu del tossal de Rocafinestres, 31T CG3226, 345-350 m, herbassars ruderals en un camp abandonat i en marges de camí, 23-III-2019, J. I. Tejedor & P. Aymerich (herb. pers.) (Figs. 1-2).

Nonea vesicaria és una herba anual amb una distribució que abasta el nord d'Àfrica (des del Marroc fins a Líbia), part de la península Ibèrica, les Balears i Sicília. Segons les informacions disponibles, a Catalunya només havia estat observada una vegada, fa ja més de mig segle. Concretament, va ser citada de la perifèria de Begues, Baix Llobregat, al costat d'una casa abandonada i a una altitud de 350 m (Bolòs, 1950). Més endavant no ha estat retrobada en aquesta àrea, i Bolòs & Vigo (1996) indiquen que la seva presència va ser

«probablement accidental». En la revisió del gènere a *Flora iberica* (Valdés & Talavera, 2011) es recull aquesta dada catalana com a bibliogràfica, sense confirmació per testimoni d'herbari. En aquesta obra, gairebé totes les zones en què es confirma la seva presència corresponen a la meitat sud de la península, i les més pròximes són del País Valencià central i de Mallorca. Al País Valencià és coneguda bàsicament al sud, és ja molt rara a les comarques centrals i aparentment no s'ha trobat al nord (BDBC, 2019).

Recentment, dècades després de la citació de Begues i en un context biogeogràfic diferent, hem observat *N. vesicaria* en un indret de la plana de Ponent. A la localitat de Castellserà, aquesta espècie feia una població localitzada (unes desenes de m²) però força nombrosa, estimada en uns pocs centenars de plantes. L'hàbitat ocupat, herbassars anuals de tendència nitròfila en ambients secs, és l'habitual d'aquesta planta; en aquests herbassars hi havia també una altra espècie del gènere, *Nonea micrantha* Boiss. & Reut. Tot i que les dades reflectides a les obres florístiques de referència (Bolòs & Vigo, 1996; Valdés & Talavera, 2011) poden fer pensar que aquesta localitat de l'Urgell està molt isolada, no és així, ja

Figura 1. Inflorescència i visió lateral d'una flor de *N. vesicaria* a Castellserà. Foto: J. I. Tejedor

Figura 2. Visió frontal d'una flor de *N. vesicaria* a Castellserà. Foto: J. I. Tejedor

NOTA BREU

que els darrers temps *N. vesicaria* ha estat detectada també en unes poques localitats de la Depressió de l'Ebre a Aragó (López & Fabregat, 2019). Tres de les cinc localitats citades a Aragó es situen relativament pròximes al límit administratiu amb Catalunya, a la Llitera (Albelda i Sant Esteve de Llitera) i al Cinca Mitjà (Almunia de San Juan), a distàncies de 45-60 km de Castellserà.

López & Fabregat (2019) consideren autòctones les poblacions aragoneses, i sembla també probable que ho sigui la nova població de l'Urgell, ja que la localitat de Castellserà es troba en un lloc apartat de cases i de camins molt transitats, no s'hi han observat indicis de grans perturbacions antròpiques i les plantes que acompanyen *N. vesicaria* són més o menys corrents en ambients similars de tota la zona. Tot i que determinar l'autoctonia de les plantes nitròfiles sovint és incert i que no es pot excloure una introducció antiga, en conjunt les localitats trobades els darrers anys a la Depressió de l'Ebre suggereixen que *N. vesicaria* pot ser-hi una espècie autòctona en situació d'extrem nord d'àrea i amb poblacions

petites i fragmentades, fet que podria haver dificultat la seva detecció.

Bibliografia

- BDBC.V. 2019. Banc de Dades de Biodiversitat de la Comunitat Valenciana. Disponible a: <http://www.bdb.gva.es/>. [Data de consulta: 25/3/2019]
- BOLÒS, A. 1950. *La vegetación de las comarcas barcelonesas*. Instituto Español de Estudios Mediterráneos. Barcelona. 579 p.
- BOLÒS, O. & VIGO, J. 1996. *Flora dels Països Catalans*. Vol. 3. Ed. Barcino. Barcelona. 1230 p.
- LÓPEZ, S. & FABREGAT, C. 2019. Atlas online de la flora de Aragó: *Nonea vesicaria*. Disponible a: <http://floragon.ipe.csic.es/>. [Data de consulta: 25/3/2019]
- VALDÉS, B. & TALAVERA, S. 2011. *Nonea* Medik. P. 337-345. In: Talavera, S., Andrés, C., Arista, M., Fernández, M. P., Gallego, M. J., Ortiz, P. L., Romero, C., Salgueiro, F. J., Silvestre, S. & Quintanar, A. (eds.) *Flora iberica* Vol. XI. Gentianaceae-Boraginaceae. Real Jardín Botánico-CSIC. Madrid. 672 p.